

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационния труд на тема

„Плесенна алергия-оптимизация на диагностиката и лечението„

от д-р Диана Миткова Христова, задочен докторант към НЦЗПБ, за придобиване на учебната и научна степен „Доктор“, с научен ръководител доц. Д-р Георги Николов, дм

От Академик Д-р Богдан Петрунов

НЦЗПБ, БАН

Представеният за рецензия труд на Д-р Диана Миткова Христова касае един много актуален и интензивно изучаван през последните 20-30 години проблем на теоретичната и клинична алергология и имунология – ролята на въздушните плесени в алергизацията на човешкия организъм, нейната диагностика и специфично лечение. Огромна е литературата в това отношение и е натрупана голяма информация във връзка с разпространението на въздушните плесени, факторите, които ги определят, пътищата и механизмите, по които предизвикват алергизацията, разнообразните клинични форми чрез които се проявява, тяхната специфична, достатъчно ефективна диагностика *ин виво* и *ин витро* и лечение. Важността на проблема се определя от голямото не само здравно, но и социално значение на тази форма на алергична реакция. Въпреки всичките усилия в това направление, все още не можем да кажем, че съвременната медицина разполага с убедителни данни и възможности за решаване на голяма част от тези въпроси. Това се усложнява и от факта, че всяка страна, съобразно климато-географските, социално-икономическите и други условия създава предпоставки за различна степен на разпространение на въздушните плесенни спори от специфични за региона видове, които трябва много добре да се познават. Това е пряко свързано с използването на съответните алергенни препарати от тези видове, които да позволят и специфична диагностика и лечение. Това е дало основание на кандидатката да се насочи към проучване на най-разпространените у нас въздушни плесени причиняващи дихателна алергия – алергичен ринит или риносинусит и бронхиална астма и с помощта на анкетно-статистически и специфични клинично – лабораторни подходи с оглед да оптимизира тяхната диагностика и лечение. Веднага трябва да се каже, че такова проучване, в такъв мащаб се провежда за първи път у нас. Под нещото ръководство на Доц. Николов, кандидатката е формулирала много ясно

целта и задачите на дисертационния труд и алгоритъма за осъществяването му. Отлично впечатление прави информативния и задълбочен обзор, с който Д-р Христова се представя като добре подготвен клиничен алерголог, с познаване на съвременните постижения в областта на биологията, имунологията и клиничната изява на плесенната алергия. Всичко това и дава право да проведе успешно своите проучвания, да интерпретира компетентно получените резултати и направи съответните изводи и препоръки.

Проучването е проведено върху 346 болни с респираторна алергия в три града София, Стара Загора и Крумов град. Последователно, съгласно създаденият дизайн за работа, кандидатката изследва разпространението на сензибилизацията към отделните плесенни видове със специално подготвени за това въпросник, чрез извършване на кожно-алергични проби с набор от основните атопични алергени, с набор от групови и индивидуални плесенни алергени, с определяне на серумните специфични ИгЕ антитела към тях и на края чрез възможностите на молекулярно алергичния подход, да определи главните алергени на отделните плесенни видове, отговорни за тази сензибилизация. По този начин тя „стеснява кръга“, фигуративно казано, около плесенната алергия, с оглед да се докаже с най-голяма точност индивидуалната сензибилизация на пациента. С това много точно се показва пътя за осъществяване на съвременна високо специфична диагностика на алергичните заболявания, която е предпоставка за провеждане на ефективна алерген-специфична имунотерапия на алергичните болести. Това е добър пример за реализиране на т.н. „индивидуализирана медицина“ на модел диагностика и лечение на плесенна алергия. Като е използвала този подход, Д-р Христова убедително е потвърдила водещото значение на плесенния вид Алтернария за предизвикване на най-висок процент сензибилизация всред страдащите от алергичен ринит или риносинуит и бронхиална астма. При всички етапи на проучването са използвани достатъчен брой пациенти и получените резултатите са обработени много грижливо с помощта на съвременни статистически методи, което позволява да се приемат убедително и въз основа на тях да се направят съответните обсъждания и изводи. Трябва да подчертая, че обсъждането на резултатите е направено много компетентно и показва много добрата теоретична и практическа подготовка на кандидатката. Използвана е богата литературна справка, като са отбелязани коректно публикациите на българските автори работили и допринесли в изучаването на плесенната алергия у нас. Във връзка с разработването на дисертационния труд Д-р

Христова е подготвила и публикувала 5 научни статии, две от които в списания с импакт фактор и 3 презентации, с които е направила достойни резултати от нея резултати на медицинската общественост. Много добро впечатление прави оформянето на дисертационния труд, богато илюстриран с таблици и графики и указател на съкращенията, което спомага за неговото лесно и пълноценно възприемане.

Авторефератът по дисертационния труд е подготвен много старателно и отразява достатъчно пълно извършената работа и получените резултати от кандидатката.

Основните приноси на дисертационния труд биха могли да се резюмират в следното.

- Както се каза вече, това е оригинално проучване, за първи път провеждано у нас, с което се показва мястото на плесенната алергия в предизвикването на алергичния ринит или риносинусит и бронхиалната астма въз основа на анкетно-статистически и специфични алергологични и имунологични методи.
- Убедително се потвърждава водещото място на плесените от род *Алтернария* и по-точно *Alternaria alternata* като основен алергизиращ фактор във възникването на голяма част от случаите с дихателна алергия у нас.
- Получените данни позволяват да бъде оценено значението на плесенната сензибилизация като важен фактор в групата на полисензибилизирани алергични пациенти с дихателна алергия., като са посочени основните видове, които я причиняват.
- От голямо практическо значение са усилията на кандидатката да оптимизира диагностичните методи, с оглед индивидуализирането на специфичната имунотерапия, която да доведе до висок клиничен ефект. Във връзка с това тя въвежда използването на подхода на молекулярната алергология, т.н. CRD / component resolved diagnosis / – диагноза свързана с определяне на точните алергични детерминанти от молекулата на дадения плесен алерген, които предизвикват сензибилизацията в отделния индивид.
- Тези резултати са позволили на Д-р Христова да предложи много подробен, отговарящ на съвременните постижения на алергологията алгоритъм, за оптимизирана диагностика на плесенната алергия, който има висока практическа стойност. Няма съмнение, че това ще доведе до подобряване на нейната специфична диагностика и лечение в страната.

- Най-общо погледнато, дисертационният труд ще допринесе за преодоляване на negliжирането на плесенната алергия и за по-доброто ѝ разбиране и оценяване от клинична гледна точка.

От началото на разработването на дисертационния труд съм бил в течение на извършваната работа и многократно съм обсъждал получените резултати с Д-р Христова и научния ръководител доц. Николов. В този краен вариант на научната разработка са взети пред вид всички направени от мен забележки и допълнения. Като имам пред вид това, мога да заявя, че представеният дисертационен труд на Д-р Диана Христова отговаря на изискванията за една съвременна, актуална клинично-лабораторна, научно-практическа разработка в областта на имунопатологията и алергологията. **Това ми позволява да препоръчам с убеденост на уважаемите членове на научното жури, да присъдят на Д-р Диана Миткова Христова научната степен „Доктор”. , което аз напълно подкрепям.**

20 май 2021г.

Академик Д-р Богдан Петрунов

